

Policy ”Modell för attraktiv skola i Piteå kommun”

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd/upprättad	Beslutsinstans
Modell för attraktiv skola	Policy		Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig/processägare	Version	Senast reviderad	Giltig till
	1.0		
Dokumentinformation	Modell för attraktiv skola i Piteå kommun		
Dokumentet gäller för	Barn- och utbildningsnämnden, kommunstyrelsen		

Inledning

Syfte

Detta styrdokument har till syfte att säkerställa kvalitet i verksamheten, skapa långsiktiga planeringsförutsättningar för densamma samt att skapa goda förutsättningar för befolkningsutveckling i kommunen kopplat till skolans attraktivitet.

Styrdokumentet ”Modell för attraktiv skola” baseras på Barn och Utbildningsplan och Piteå kommuns Verksamhetsplan.

Bakgrund

Skolans uppdrag regleras i första hand via nationella styrdokument som skollag, läroplan och kursplaner samt förordningar. ¹Under senare år har det skett förändringar i det nationella uppdraget som, på ett påtagligt sätt, kommer att förändra förutsättningarna för hur verksamheten bör organiseras. Det handlar bland annat om en tydlig stadiindelning i kursplaner, ny lärarutbildning kopplat till stadier och i krav på lärarlegitimation med tillhörande behörighet där det från 2015 finns ett krav på att lärare endast får undervisa i de ämnen där de är behöriga

Som huvudman för skolan ansvarar kommunen för genomförandet av det nationella uppdraget. I Piteå finns ett antal kommunala beslut och ambitioner som påverkar skolverksamhetens utformning.

Områden som utvecklas positivt utanför stora befolkningscentra i Sverige har ett par saker gemensamt, exempelvis god infrastruktur, god service (där skola ingår), närhet till en arbetsmarknad, attraktivt boende och goda sociala strukturer (ex. föreningsliv, eldsjälur etc.)²

För att Piteå ska uppnå målet om 43 000 invånare bör ovanstående förutsättningar gälla i kommunens tätorter. Utan förändrade ekonomiska ramar kan detta uppnås genom att stärka strategiska tätorter i varje kommundel och förbättra kommunikationerna till och från dessa.

Mål

”Barn och utbildning ska bedriva förskole- och skol-verksamhet som håller så hög kvalitet att Piteå är en god skolkommun. Alla barn och elever ska kunna utveckla goda kunskaper och färdigheter som förutsättning för ett livslångt lärande”³

Barn och utbildningsplanen tillsammans med Verksamhetsplanen för Piteå kommun utgör övergripande styrande dokument för skolverksamheten och ska tillsammans ge förutsättningar för att kommunen är en attraktiv och god skolkommun.

¹ Skolans nationella styrdokument finns på www.skolverket.se

² Tillväxtanalys, Rapport 2011:11 ”Orter med befolkningsökning”.

³ Barn och Utbildningsplan, Verksamhetsidé sidan 3

Modell för attraktiv skola

Utifrån det nationella uppdraget och de kommunala riktlinjerna har det i modellen formulerats ett antal önskvärda förutsättningar för att nå hög måluppfyllelse när det gäller

- kvalitet i verksamheten samt
- social,
- ekologisk och
- ekonomisk hållbarhet.

Förutsättningarna är inte absoluta krav utan måste, dels vägas samman och dels värderas mot varandra innan en skolorganisation fastställs. Förutsättningarna omsätts också i framgångsfaktorer, som är mer konkreta. Detta för att öka förståelsen för modellen och därigenom dess styrning.

Sammanfattningsvis innebär det att framgångsfaktorerna ska vara vägledande för Barn och Utbildningsnämndens planering av framtida skolstruktur, men inte absoluta. Modellen öppnar därigenom för lokala avvikelser och möjlighet att ta speciell hänsyn från fall till fall.

Modellen eftersträvar en levande landsbygd i kommunens alla vädersträck. För att säkerställa detta, och samtidigt ge goda förutsättningar för kvalitet i skolverksamheten har kommunen delats in i fyra olika områden/kommundelar.⁴ Dessa fyra kommundelar ska ha liknande förutsättningar för att tillsammans utgöra en attraktiv och god skolkommun.

⁴ Piteå Norra, Piteå Södra, Piteå Västra och Piteå Östra

Kvalitet

Kommunalt fastställda beslut och riktlinjer:

Barn och unga ges förutsättningar för en god start i livet. Vi tar tillvara barns och ungas delaktighet, engagemang och kreativitet (KF).

Kommunal förskola och skola ska vara ett attraktivt val (KF)

Alla elever uppnår minst kunskapsmålen för respektive verksamhet (KF)

Personalens kompetens och förhållningssätt är den viktigaste grunden för en öppen och positiv lärandemiljö(BUN)

All personal som arbetar i verksamheter uppfyller behörighetskraven. (BUN)

En god lärandemiljö handlar om trygghet, trivsel och studiero, såväl som om omsorg och hälsa (BUN)

Förutsättningar för kvalitet i verksamheten

Antalet elever vid en skolenhet har betydelse för möjligheten att skapa goda förutsättningar i verksamheten men också för möjligheten att skapa attraktiva tjänster som underlättar rekrytering av rätt behörighet och kompetens.

Förskoleklass – årskurs 3

För årskurs f-3 handlar det om att skapa ett underlag för tre yrkeskategorier; lärare samt förskollärare och fritidspedagoger. Förutsättningar för samarbete inom – och mellan – de olika yrkeskategorierna bedöms som viktigt för framtiden⁵. Det handlar både om förutsättningar att utveckla verksamheten, vilket underlättas om man inte är ensam inom sin yrkesgrupp, men också möjligheten till rationell fördelning av arbetsuppgifter. Det sistnämnda inte minst viktigt ur arbetsmiljösynpunkt.

Årskurs 4 - 6

För årskurs 4-6 handlar det om att lärare kommer att ha olika behörigheter med inriktning mot samhälls- eller naturorienterande ämnen. Detta förutsätter en närmare samverkan mellan pedagoger än vad som vanligtvis sker idag. Önskvärt är då att det finns mer än en klass i varje årkurs, där lärare kan etablera samverkan kring olika delar av undervisningen men också ha ett stöd i varandra när det gäller bedömningen av elevernas prestationer, bl a i nationella prov och för betyg i åk 6.

Årskurs 7-9

I princip samma skäl som ovan motiverar föreslagna elevtal för årskurs 7-9. En skillnad består i att lärarna här har en mer begränsad behörighet (färre ämnen) varför det krävs fler elever för att skapa underlag för hela tjänster. Ett annat skäl till högre elevtal är att skapa fler valmöjligheter för eleverna inom språkvalet och elevens val.

Samverkan

Samverkan mellan stadier och mellan skola och förskola kan skapa många fördelar. En nära samverkan förutsätter dock en lokalmässig integrering eller att verksamheterna ligger i omedelbar närhet av varandra.

⁵ Se bl.a. skolverkets lägesbedömning 2011

Naturligast är att det sker en samverkan mellan förskolan och åk f-3 eller mellan åk 4-6 och 7-9. I det första fallet handlar det främst om en samverkan runt tjänster (behörigheter) där ett större gemensamt elevunderlag kan motivera ett något lägre elevtal för respektive stadium. Inom åk 4-9 finns det också stora möjligheter till lokalmässig samverkan, bl a genom ett bättre nyttjande av de specialsalar som finns för åk 7-9. I det andra fallet, med åk f-3 och förskolan, finns möjligheter till samverkan kring förskollärartjänster men också när det gäller bemanningen av fritids.

Resurser efter behov

Resurserna till en skolenhet ges per elev. Det innebär det att fler elever/skolenhet skapar utrymme att hålla nere klasstorlekarna och rikta resurser mot elevers olika behov. Vanligast är att man avsätter resurser för specialpedagogisk kompetens eller annan form av stöd riktat till enskilda elever.

Framgångsfaktorer

- Skolan organiseras stadiervis.
- Lärares kompetens och förutsättningar är avgörande för undervisningens kvalitet och skolans resultat⁶. För att skapa underlag och goda förutsättningar för samarbete, pedagogiskt utvecklingsarbete och fördelning av arbetsuppgifter i förskoleklass, skola och fritids, bör man eftersträva ett underlag där:
 - en skolenhet med åk f-3 har 60 elever eller fler.
 - en skolenhet med åk 4-6 har 100 elever eller fler.
 - en skolenhet med åk 7-9 har 180 elever eller fler.
- Kravet på behörig personal bör i huvudsak klaras med personal vid skolenheten. Förutsättningen att klara behörighetskravet, och även att skapa attraktiva heltidstjänster, är kopplat till enhetens storlek.
- Möjlighet till samverkan med integrerad eller intilliggande verksamhet (inkl. förskola) skapar bättre förutsättningar kring behörighet och tjänster och det kan därför kompensera för något lägre elevtal i de olika stadierna.
- Fler elever vid en skolenhet skapar större möjligheter att rikta resurser efter elevers olika behov.
- Skolans inne- och utemiljö upplevs som funktionell, stimulerande och säker för såväl elever som personal.
- Skolan har en god innemiljö utifrån ljudmiljö, fuktsäkerhet, ventilationsstandard och inneklimat.

⁶ Skolverkets rapport 282 (2006), *Lusten och möjligheten* - om lärarens betydelse, arbetssituation och förutsättningar.

Socialt

Kommunalt fastställda beslut och riktlinjer:

Piteå präglas av öppenhet, engagemang och delaktighet (KF).

Piteås landsbygd har en positiv utveckling vad avser invånare, service och arbetstillfällen (KS). Barn och utbildningsnämnden vill att verksamheterna ska präglas av tillgänglighet och ett gott bemötande. Piteå kommuns verksamheter, miljöer och fastigheter har hög tillgänglighet för alla grupper. (BUN)

Mötesplatser, där man kan utvecklas i samspel med andra, är en del av en god livsmiljö. (BUN)

Förutsättningar för social hållbarhet

Närhet för attraktionskraft

I enlighet med flera studier så utgör skolans kvalitet och närhet viktiga aspekter för attraktionskraft⁷. Genom att erbjuda skolgång i relativ närhet till kommunens invånare skapas förutsättningar för tillväxt i alla delar av kommunen.

Närhet för trygghet

För att undvika långa skoldagar och beakta säkerhetsaspekter vid transporter av yngre elever, eftersträvas en närhet mellan boende och skola. För äldre elever är det acceptabelt med längre skolväg för att skapa förutsättningar för god kvalitet i undervisningen samt möta ett ökat socialt behov med fler kamratkontakter.

Framgångsfaktorer

- För att stärka attraktionskraften i kommundelarna nord, syd, öst och väst har elever möjlighet att gå årkurserna f-9 i sin kommundel.
- Inom respektive kommundel eftersträvas närhet till skolan för de yngre eleverna, inte minst med tanke på restid för yngre elever med skolskjuts.
- Vid enheter med flera stadier skapas avgränsade och anpassade miljöer för elever i olika åldrar.
- Det är positivt med möjlighet till fler kamratkontakter med stigande ålder
- Det är positivt om skolan kan finnas i anslutning till mötesplatser av annan karaktär, som bibliotek, idrottslokaler, m m.
- God tillgänglighet för personer med olika typer med funktionsnedsättning.
- Säker trafikmiljö i anslutning till skolenheten.
- Möjlighet att nyttja kollektivtrafik.

⁷ Se bla Skolnedläggningar på landsbygden, Cedering 2012 eller Befolkning, Service och Företagande i Sveriges gles- och landsbygder, Tillväxtanalys, 2009

Miljö

Kommunalt fastställda beslut och riktlinjer:

Piteå erbjuder en trygg och lustfylld livsmiljö med omsorg och utvecklingsmöjligheter i livets alla skeden. Här är det positivt att bo, verka och leva. Samhällsbyggnad ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet(KF).

Till år 2014 har minst hälften av alla skolor ansökt om utmärkelsen ”Skola för hållbar utveckling” och till år 2020 har samtliga skolor ansökt och fått utmärkelsen (Klimat och energiplan, KF).

Förskola och skola bidrar till att Piteå blir en socialt och ekologiskt hållbar kommun. Barn och elever ska få en positiv känsla för naturen och allt levande samt förståelse för att vi är en del av helheten. (BUN)

Förutsättningar för miljömässig hållbarhet

Skolan har en viktig roll när det gäller att bygga kunskaper och attityder kring miljö och långsiktig hållbarhet. Skolan har ett uppdrag att verka i den andan. I det innefattas även förutsättningar för kommunikationer och transporter till och från skolan.

Framgångsfaktorer

- Skolenheter lokaliseras, om möjligt, så att elevers väg till och från skolan blir så kort och rationell som möjligt. Hänsyn tas även till föräldrars resväg i samband med lämning och hämtning på fritids.
- Skolskjutsar samordnas, så långt möjligt, med annan kollektivtrafik
- Större enheter i tätbefolkade områden minskar behovet av mat- och varutransporter.

Ekonomi

Kommunalt fastställda beslut och riktlinjer:

Kommunens finansiella ställning ska vara långsiktigt hållbar (KF).

Budgetramen ska hållas genom effektiv hushållning med disponibla resurser (BUN)

Barn och utbildningsnämndens prioriteringsordning vid behov av ekonomiska prioriteringar:

1. *Kostnader för personal.*
2. *Kostnader för stödverksamhet (t ex måltider, lokalvård, skolskjuts, vaktmästeri, mm)*
3. *Lokalkostnader.*

Förutsättningar för god ekonomi

Särskilt vid mindre skolenheter är det viktigt att hitta möjligheter till samverkan mellan olika verksamheter som skola och förskola. I kärnverksamheten finns möjligheter till personal- och lokalmässig samverkan, t ex vid tider i samband med öppning och stängning av förskola och fritids. När det gäller stödfunktioner finns möjligheter till effektivisering kring måltider, lokalvård och vaktmästeri.

Storleken på ”rimliga ytor” baseras på en analys av egna befintliga ytor och deras funktionalitet samt en avstämning med närliggande kommuner och REPAB fakta 2013⁸. Den större ytan för åk 7-9 beror i första hand på att här finns ett antal specialsalar med lägre nyttjandegrad samt lokaler som samnyttjas med andra årskurser, t ex slöjdsalar. Ekonomiska kalkyler avseende hyror, ombyggnadskostnader m m skall göras utifrån ett kommunkoncernperspektiv.

Framgångsfaktorer

- Möjligheten till optimering av verksamhetens personalkostnader (inkl. vikariekostnader) är kopplat till enhetens storlek. Det är generellt sett svårare att planera tjänster på ett effektivt sätt vid mindre enheter.
- Samverkan mellan olika stadier och förskola förbättrar möjligheterna till effektivt lokalnyttjande. Vid mindre enheter kan samverkan mellan förskola och skola skapa bättre förutsättningar för fritidsverksamhet.
- Det är positivt om det går att samnyttja stödverksamheter med närliggande eller integrerade verksamheter. Kostnaden för stödverksamheter är generellt sett lägre/elev vid större enheter.
- Rimliga ytor och kostnader. Beroende på ytornas funktionalitet är riktvärdet för åk f-6, 8-13 m²/elev och för åk 7-9, 14-18 m²/elev.

⁸ REPAB fakta, skolor 2013 (riktvärden, Lokaleffektivitet, area per elev).